

*Погорецький Микола Анатолійович –
доктор юридичних наук, професор, Служба
безпеки України*

*Закон “Про оперативно-розшукову діяльність” обмежує протиправну
самодіяльність.*

М. Погорецький

Проект Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність” потребує подальшого удосконалення[1]

Проект Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність” (далі – Проект) у цілому відповідає Конституції України, європейським стандартам з прав людини та потребам практики. У порівнянні з чинним Законом України “Про оперативно-розшукову діяльність” (далі – Закон про ОРД) і попередніми проектами Закону України про ОРД, зазначений Проект є суттєвим просуванням у вдосконаленні правового регулювання оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД), а тому, безперечно, заслуговує на підтримку.

Слушним є те, що в Проекті, як нами раніше пропонувалося[2], визначено перелік оперативно-розшукових заходів, а також підстави та порядок їх проведення (статті 11, 12, 13, 14), докладніше розкриті принципи ОРД, дано визначення окремих понять тощо.

Разом з тим, Проект, на наш погляд, потребує певних уточнень і доповнень щодо структури, викладення змісту окремих його норм, їх погодженості між собою, а також погодженості з окремими нормами Законів України “Про розвідувальні органи України”, “Про контррозвідувальну діяльність”, КПК України та ін.

Так, зокрема, виходячи з природи ОРД, одним із основних її завдань є сприяння досягненню мети та виконанню завдань кримінального процесу. Враховуючи зазначене, кінцева редакція цього Проекту може бути затверджена лише після прийняття нового КПК України та погодження його норм з відповідними нормами кримінально-процесуального закону.

Разом з тим, аналіз норм Проекту дає підстави для висновку, що запропонована його авторами структура не дозволила їм повно та всебічно розкрити предмет законодавчого врегулювання ОРД.

У Проекті упущені такі важливі питання, як визначення поняття та переліку оперативно-розшукових справ і з урахуванням цього не визначені відповідно строки їх ведення, підстави для продовження та закриття, не врегульовано питання щодо інституту конфіденційного співробітництва, не дано визначення поняття матеріалів оперативно-розшукової діяльності, оперативно-розшукової інформації, не визначено порядок надання матеріалів ОРД органам, що ведуть кримінальний процес тощо.

На нашу думку, структура Закону про ОРД повинна бути такою: Преамбула; Розділ 1. Загальні положення: Стаття 1. Терміни, що застосовуються у цьому Законі; Стаття 2. Поняття оперативно-розшукової діяльності; Стаття 3. Мета та завдання оперативно-розшукової діяльності; Стаття 4. Принципи оперативно-розшукової діяльності; Стаття 5. Принцип законності; Стаття 6. Принцип поваги до прав та свобод людини; Стаття 7. Принцип дотримання конспірації та конфіденційності; Стаття 8. Правова основа оперативно-розшукової діяльності; Розділ 2. Правовий статус підрозділів, що здійснюють оперативно-розшукової діяльності: Стаття 9.

Підрозділи, що здійснюють ОРД; Стаття 10. Обов'язки підрозділів, що здійснюють ОРД; Стаття 11. Права підрозділів, що здійснюють ОРД; Стаття 12. Соціальний і правовий статус осіб, що здійснюють ОРД; Розділ 3. Проведення оперативно-розшукових заходів: Стаття 13. Поняття і види оперативно-розшукових заходів; Стаття 14. Підстави для проведення оперативно-розшукових заходів; Стаття 15. Умови проведення оперативно-розшукових заходів; Стаття 16. Підстави і порядок судового розгляду матеріалів про проведення оперативно-розшукових заходів, що обмежують конституційні права громадян; Розділ 4. Оперативно-розшукове документування: Стаття 17. Поняття оперативно-розшукового документування; Стаття 18. Інформаційне забезпечення оперативно-розшукового документування; Стаття 19. Поняття і види оперативно-розшукових справ; Стаття 20. Підстави і порядок заведення оперативно-розшукових справ; Стаття 21. Підстави і порядок продовження провадження оперативно-розшукових справ; Стаття 22. Підстави і порядок закриття оперативно-розшукових справ; Стаття 23. Підстави і порядок відновлення провадження в оперативно-розшукових справах; Стаття 24. Підстави і порядок надання особам, щодо яких велася оперативно-розшукова справа, її матеріалів для ознайомлення; Розділ 5. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності: Стаття 25. Поняття і види матеріалів оперативно-розшукової діяльності; Стаття 26. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності; Стаття 27. Надання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в інші оперативно-розшукові підрозділи та органи; Стаття 28. Надання матеріалів оперативно-розшукової діяльності уповноваженим особам для використання у кримінальній справі; Стаття 29. Обмеження щодо використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності у кримінальній справі; Розділ 6. Сприяння особами органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність: Стаття 30. Сприяння особами органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність; Стаття 31. Соціальний і правовий захист осіб, які сприяють органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність; Розділ 7. Фінансування оперативно-розшукової діяльності: Стаття 32. Фінансування оперативно-розшукової діяльності; Розділ 8. Контроль і нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю: Стаття 33. Парламентський контроль; Стаття 34. Прокурорський нагляд; Стаття 35. Відомчий контроль; Розділ 9. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення оперативно-розшукової діяльності: Стаття 36. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення оперативно-розшукової діяльності; Стаття 37. Фінансове забезпечення оперативно-розшукової діяльності; Розділ 10. Координація, взаємодія та співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності: Стаття 38. Координація оперативно-розшукової діяльності; Стаття 39. Взаємодія оперативних підрозділів правоохоронних органів під час здійснення оперативно-розшукової діяльності; Стаття 40. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності. Прикінцеві положення.

Як і в чинній редакції Закону про ОРД та в попередніх його проектах, у Проекті робиться спроба поєднати, хоча й схожі за окремими зовнішніми ознаками та змістом, проте різні й самостійні види державної діяльності, кожна з яких має свій особистий об'єкт, мету, завдання, засоби й результати, що визначають правовий статус їх суб'єктів, а саме: оперативно-розшукову, контррозвідувальну й розвідувальну діяльність розвідувальних органів України (Служби зовнішньої розвідки, розвідувального органу МО України), які потребують правового врегулювання окремими законодавчими актами.

Змішування цих самостійних видів діяльності, що здійснюються спеціально уповноваженими органами, які мають різний правовий статус, призводить до того, що в Проекті, як і в чинному Законі про ОРД та попередніх його проектах, не виправдано змішуються розвідувальні заходи органів зовнішньої розвідки, контррозвідувальні заходи органів контррозвідки СБ України й оперативно-розшукові заходи, що здійснюються уповноваженими оперативно-розшуковими

підрозділами (ст. 5 Закону про ОРД) в межах оперативно-розшукової справи, з розвідувально-пошуковими й контррозвідувальними заходами, що проводяться, наприклад, органами внутрішніх справ у межах ОРД, і, які за своєю суттю є різними та мають специфіку у їх правовому регулюванні.

Про це свідчить, наприклад, правова регламентація в чинному Законі про ОРД негласного проникнення до житла чи до іншого володіння особи, зняття інформації з каналів зв'язку, контролю за листуванням, телефонними розмовами, телеграфною та іншою кореспонденцією, застосування інших технічних засобів одержання інформації, що проводяться з метою отримання розвідувальної інформації для забезпечення зовнішньої безпеки України, запобігання і припинення розвідувально-підривних посягань спеціальних служб іноземних держав та іноземних організацій, і регламентуються в порядку, узгодженому з Генеральним прокурором. Слід зазначити, що розвідувальні органи України та органи контррозвідки уповноважені на проведення й інших заходів, що є як схожими з оперативно-розшуковими заходами, так і абсолютно відмінними від них.

Аналіз Проекту свідчить про те, що його автори помилково змішують види діяльності (оперативно-розшукову, контррозвідувальну й розвідувальну діяльність розвідувальних органів України) й компетенцію органу, який наділений повноваженнями на їх здійснення, що за своєю природою є різними правовими категоріями.

Так, наприклад, контррозвідувальний підрозділ СБ України згідно з наданими йому повноваженнями Законом про ОРД, Законом України "Про контррозвідувальну діяльність", КПК України, та низкою відомчих нормативно-правових актів може здійснювати оперативно-розшукову діяльність, контррозвідувальну діяльність і як орган дізнання у справах, віднесених до його компетенції, – кримінально-процесуальну діяльність.

Не є оперативно-розшуковою діяльністю, на нашу думку, і державно-правова функція допуску до інформації, що становить державну таємницю, а також допуску до робіт, пов'язаних з експлуатацією об'єктів, що становлять безпеку для життя, здоров'я людини, а також навколишнього середовища. Це самостійний вид адміністративної діяльності, в якому використовуються лише окремі методи та заходи, властиві ОРД, і які використовуються підрозділами, що здійснюють ОРД. Проте, при здійсненні цієї функції зазначені підрозділи використовують **спеціальну** (виділено М. П.) адміністративну функцію, а не оперативно-розшукову функцію, яка є окремим самостійним видом державно-правової діяльності спеціально уповноважених органів (ст. 5 Закону про ОРД), які наділені також і адміністративними повноваженнями, визначеними законодавством України.

Враховуючи зазначене, на нашу думку, державно-правова функція допуску до інформації, що становить державну таємницю, а також допуску до робіт, пов'язаних з експлуатацією об'єктів, що становлять безпеку для життя, здоров'я людини, а також навколишнього середовища повинна регламентуватися окремим адміністративним законом, оскільки вона не пов'язана з ОРД. Разом з тим вона має велике значення для забезпечення державної безпеки, безпеки життя, здоров'я людини, а також безпеки навколишнього середовища, хоч суттєво й обмежує права та свободи людини при здійсненні такої перевірки. Тому людина, яка підлягає цій перевірці, повинна чітко усвідомлювати ті обмеження, яким вона себе добровільно піддає.

В цьому контексті слід зазначити, що ОРД повинна бути спрямована на пошук і фіксацію фактичних даних про будь-які протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, на встановлення та розшук таких осіб з метою попередження й припинення цих правопорушень, тому в Законі про ОРД повинні бути вироблені критерії щодо проведення тих чи інших оперативно-розшукових заходів. Наприклад, не є

доцільним, на нашу думку, проводити зняття інформації з каналів зв'язку чи контроль за листуванням у справах про злочини невеликої тяжкості тощо.

На наш погляд, суттєвим недоліком Проекту є відсутність окремої статті, яка б визначила перелік оперативно-розшукових справ і вказувала підстави для їх заведення, строки їх проведення, підстави для продовження таких строків, підстави для їх закриття, підстави для поновлення провадження у таких справах. Виходячи з зазначеного, вважаємо за доцільне доповнити Проект окремими нормами, які б врегулювали ці питання.

Звертає на себе увагу те, що, якщо в чинному Законі про ОРД попереджувально-профілактична і пошукова функція ОРД належним чином не врегульована, що створює на практиці певні складнощі в правозастосовному процесі при отриманні підстав для заведення оперативно-розшукових справ, то в Проекті про неї навіть і не згадується.

На наш погляд, у сучасних умовах криміногенної обстановки як в Україні, так і в світі попереджувально-профілактична і пошукова функція ОРД має велике значення, про що яскраво свідчить досвід західних демократичних країн та США, які в останні роки її правовому врегулюванню надають пріоритетного значення.

При усуненні цієї прогалини в Проекті, слід виходити з того, що у ст. 2 чинного Закону про ОРД вказується, що одним із завдань ОРД є пошук фактичних даних про протиправну діяльність окремих осіб та груп з метою припинення правопорушень. Із змісту ст. 6 Закону про ОРД, що визначає підстави для здійснення ОРД, якими є “наявність достатньої інформації, одержаної у встановленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів”, та змісту ст. 9 цього ж Закону, що визначає гарантії законності під час здійснення ОРД, можна зробити однозначний висновок, що ОРД починається лише з моменту заведення оперативно-розшукової справи. Але, щоб отримати підстави для заведення оперативно-розшукової справи, – “наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів”, – треба провести відповідну розвідувально-пошукову роботу.

З прийняттям Закону України про “Контррозвідувальну діяльність” для злочинів, які входять до сфери діяльності контррозвідувальних підрозділів СБ України, ця проблема вже вирішена. Такі підстави отримуються в ході проведення контррозвідувальних заходів, які відповідно безпосередньо спрямовані на виявлення та локалізацію загроз інтересам державної безпеки на об'єкті (по лінії чи напрямку), а саме: ознак діяльності конкретних іноземних спецслужб, організацій, злочинних угруповань і окремих осіб та їх протиправної діяльності; розвідувальної, терористичної та іншої діяльності на шкоду державній безпеці України, що здійснюються в межах проведення контррозвідувальних справ. Разом з цим отримання підстав для заведення оперативно-розшукової справи за ознаками злочинів, що не входять до сфери КРД, а належать до компетенції оперативно-розшукових підрозділів інших відомств, є проблематичним, оскільки пошукова діяльність, що спрямована на встановлення підстав для ОРД, виходячи з аналізу ст. 6 та 9 Закону про ОРД, знаходиться поза межами законодавчого регулювання, хоча в практичній діяльності вона здійснюється, що є, з одного боку, виправданим з точки зору практики, проте незаконним, оскільки суперечить ч. 2 ст. 19 Конституції України, в якій зазначається, що органи державної влади і органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти виключно на підставі та в межах повноважень і у спосіб, що передбачені Конституцією і законами України. У зв'язку з цим вбачається колізія як між ч. 2 ст. 19 Конституції України та ст. 2, 6, 9, 10 чинного Закону про ОРД, так і між зазначеними статтями цього закону, яка потребує усунення шляхом внесення до чинного Закону про ОРД відповідних доповнень й відтворення їх у Проекті.

З огляду на зазначене, доцільно Проект доповнити нормами такого змісту: “З метою контролю за криміногенними процесами та об’єктами, виявлення причин та умов, які можуть призвести до вчинення злочинів, підрозділи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, можуть проводити пошукові заходи, які не обмежують права громадян”.

Виходячи з викладеного, на наш погляд, логічно доповнити Проект окремою нормою, яка б визначила таку категорію оперативно-розшукових справ, як “справа оперативного пошуку”, а також підстави її заведення, порядок провадження у цій справі та використання отриманих матеріалів.

У Проекті слід вказати мету ОРД, а також з урахуванням викладених нами зауважень уточнити її завдання. Особливо слід звернути увагу на те, що таке завдання, як розкриття злочину, не може бути здійснено лише оперативно-розшуковими засобами, оскільки розкриття злочинів поза кримінальним процесом не має сенсу: можна мати найповнішу інформацію про вчинений злочин і осіб, які брали участь у його вчиненні, однак поза процесуальною формою, передбаченою кримінально-процесуальним законом, така інформація не може набути доказового значення. У той же час термін “розкриття злочинів” застосовується в законодавстві про ОРД, відомчих нормативно-правових актах і в правозастосовній діяльності й у вузькому розумінні являє собою встановлення події злочину й особи, яка його вчинила. Природно, що для слідчого, прокурора й тим більше суду має значення не сам факт розкриття злочину, а наявність доказів, що викривають особу, винну у вчиненні злочинів.

Завдання швидкого й повного розкриття злочинів дозволяє вимагати від слідчих (особливо в органах внутрішніх справ) підвищення показників “розкриття злочинів”. Якщо ж розглядати “розкриття злочину” в широкому розумінні слова – як елемент юридичної відповідальності, то моментом його розкриття є набрання чинності вироком щодо винної особи. Тому, в Законі про ОРД доцільно вживати не термін “розкриття злочину”, а термін “встановлення події злочину, запідозрюваних осіб та інших обставин, що сприяють його розкриттю”.

Не є доцільним, на наш погляд, вказувати окремі методи ОРД (ч. 3 ст. 7), оскільки вони, як пізнавальна категорія, не мають правового значення, а лише проявляються у відповідних оперативно-розшукових заходах. Окрім того, формулювання ч. 3 ст. 7 Проекту у такий спосіб “**Оперативні підрозділи мають право застосовувати методи здобуття інформації, засновані на опитуванні осіб, спостереженні за подіями, а також вивченні документів**” (виділено М. П.) не виправдано встановлює заборону використання інших пізнавальних методів отримання інформації, що застосовуються в будь-яких інших видах діяльності, наприклад, кримінальному, адміністративному, цивільному, господарському процесах.

Виходячи із запропонованої нами структури Закону про ОРД, а також висловлених зауважень, вважаємо за доцільне внести до Проекту такі зміни та доповнення:

1. Поняття ОРД доцільно викласти в такій редакції: “Оперативно-розшукова діяльність – це самостійний вид правоохоронної діяльності, що здійснюється у встановленому законом порядку уповноваженими на це державними органами та їх посадовими особами шляхом проведення комплексу організаційно-управлінських та оперативно-розшукових заходів, спрямованих на пошук і фіксацію фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, встановлення та розшук таких осіб з метою попередження й припинення зазначених правопорушень, а також сприяння досягненню мети й завдань кримінального судочинства”;

2. Мету ОРД визначити у такий спосіб: “Метою оперативно-розшукової діяльності є попередження й припинення правопорушень, відповідальність за які

передбачена Кримінальним кодексом України, та сприяння оперативно-розшуковими засобами реалізації мети й завдань кримінального судочинства”;

3. Щодо закріплення завдань ОРД вказати: “Завданнями оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб і груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, встановлення й розшук таких осіб та груп, а також інших обставин, що сприяють його розкриттю для реалізації мети оперативно-розшукової діяльності, а також сприяння досягненню мети та завдань кримінального судочинства”;

4. Включити до Проекту такий принцип: “конфіденційність – нерозголошення форм, методів, тактичних прийомів ОРД, а також даних про склад її учасників”;

5. Статті 7 Проекту дати назву “Засоби оперативно-розшукової діяльності”, виклавши її у такій редакції:

“Оперативні підрозділи мають право застосовувати оперативні та інші обліки, спеціальні технічні засоби, спеціалізовані комп’ютерні програми, житлові, службові та інші приміщення, засоби маскування та імітації, спеціально навчених тварин, а також інші засоби, які дозволяють отримувати та реалізовувати інформацію.

Для отримання та реалізації інформації забороняється застосовувати технічні засоби, психотропні, наркотичні та інші речовини, які пригнічують волю або можуть завдати шкоди здоров’ю людей чи навколишньому середовищу”;

6. Визначити поняття матеріалів ОРД: “Матеріали оперативно-розшукової діяльності – це документи й предмети, що містять дані, які входять до предмету дослідження в оперативно-розшуковій справі й отримані в ході проведення оперативно-розшукових заходів уповноваженими на це особами”;

7. Для визначення порядку отримання матеріалів ОРД особами, в провадженні яких знаходиться кримінальна справа, вважаємо за доцільне статтю Проекту про надання матеріалів ОРД особам, у провадженні яких знаходиться кримінальна справа, викласти в такій редакції: “Матеріали оперативно-розшукової діяльності надаються особам, у провадженні яких знаходиться кримінальна справа, постановою керівника оперативно-розшукового підрозділу.

Постанова повинна складатися з трьох частин: вступу, мотивувальної та резолютивної частин.

У вступі вказується: найменування документу, місце та час його винесення, прізвище, ім’я, по батькові, посада й звання керівника підрозділу, що здійснює ОРД, а також підстави винесення даної постанови.

У мотивувальній частині постанови зазначається: в результаті яких оперативно-розшукових заходів отримані матеріали з вказівкою на їх найменування, мета, з якою вони надаються для використання в кримінальній справі, час і особа, яка санкціонувала оперативно-розшуковий захід, наявність судового чи прокурорського рішення на його проведення, якщо це передбачено Законом.

У резолютивній частині постанови формулюється рішення керівника оперативно-розшукового підрозділу про надання матеріалів оперативно-розшукової діяльності зазначеним особам, вказується перелік документів та предметів, що надаються цим особам.

Постанова затверджується керівником відповідного органу, до складу якого входить оперативно-розшуковий підрозділ, що проводив оперативно-розшуковий захід, у разі, якщо такий захід проводився з його санкціонування та за його вказівкою.

Матеріали оперативно-розшукової діяльності, що долучаються до постанови, можуть надаватися слідчому у вигляді узагальненого офіційного повідомлення (довідки-меморандуму) чи у вигляді оригіналів відповідних документів або предметів, отриманих у ході оперативно-розшукової діяльності.

Матеріали оперативно-розшукової діяльності, що становлять державну таємницю, при наданні їх особам, у провадженні яких знаходиться кримінальна

справа, для використання в кримінальному процесі підлягають розсекреченню в установленому законом порядку.

У разі, якщо такі матеріали неможливо розсекретити, вони можуть надаватися для використання в кримінальній справі, яка підлягає засекречуванню в установленому Законом порядку.

Відповідальність за дотримання режиму секретності та нерозголошення відомостей, що становлять державну таємницю, покладається на оперативний підрозділ, що надає такі матеріали для використання в кримінальній справі, та осіб, у провадженні яких знаходиться кримінальна справа, а також відповідного керівника правоохоронного органу та суду.

При наданні матеріалів оперативно-розшукової діяльності особам, у провадженні яких знаходиться кримінальна справа, на оперативно-розшуковий підрозділ та цих осіб покладається обов'язок забезпечення безпеки осіб, які брали участь в оперативно-розшуковій діяльності, в порядку, визначеному Законом.

Відомості про осіб, які знаходяться чи знаходилися в конфіденційних відносинах з оперативно-розшуковим підрозділом, можуть бути розголошені лише за рішенням керівника органу, до складу якого входить оперативно-розшуковий підрозділ, та за письмою згодою цих осіб, за винятком випадку притягнення їх до кримінальної відповідальності за вчинення злочину.

Матеріали оперативно-розшукової діяльності не надаються особам, у провадженні яких знаходиться кримінальна справа, якщо неможливо забезпечити безпеку осіб, що брали участь в оперативно-розшуковій діяльності, нерозголошення даних про особу, яка знаходилася чи знаходиться в конфіденційних відносинах з оперативно-розшуковим підрозділом та нерозголошення таємних методів і способів їх отримання”;

8. Для вдосконалення використання матеріалів ОРД у кримінальному процесі вважаємо за доцільне:

Проект КПК України доповнити положенням такого змісту: “Орган дізнання у випадку виявлення достатніх даних, що вказують на ознаки злочину, вправі не порушувати кримінальну справу, якщо залишається нагальна потреба продовжити оперативно-розшукову діяльність з метою виявлення обставин злочинної діяльності осіб, які вчиняють злочини проти основ державної безпеки, а також злочинної діяльності організованої групи.

Дозвіл на відстрочку порушення кримінальної справи та на подовження строків оперативно-розшукової діяльності дається на підставі та в порядку, визначених Генеральним прокурором України”.

Така ж норма повинна міститися у розділі про використання матеріалів ОРД Закону про ОРД;

9. З п. 1 ч. 1 ст. 18 вважаємо за доцільне виключити слово “невідкладні”, оскільки матеріали ОРД можуть бути підставами для проведення не лише “невідкладних”, а й будь-яких інших слідчих дій. Окрім того, термін “невідкладні слідчі дії” не розкривається ані в чинному КПК України, ані в чинному Законі про ОРД, ані в Проекті. Як свідчить аналіз практики, невизначеність у законодавстві поняття “невідкладні слідчі дії” призводить до проблемних ситуацій в правозастосовному процесі й зниження ефективності діяльності правоохоронних органів у протидії злочинності.

Наведені зауваження та пропозиції до Проекту не є вичерпними. Висловлюємо сподівання, що реалізація запропонованих змін і доповнень до Проекту, а також пропозицій щодо подальшої роботи над його підготовкою допоможе в удосконаленні його структури, викладенні змісту окремих його норм, їх погодженості між собою, а також погодженості з окремими нормами Законів України “Про розвідувальні органи України”, “Про контррозвідувальну діяльність”, КПК України та ін., а також відомчих нормативно-правових актів й у цілому

сприятиме підвищенню ефективності діяльності органів кримінальної юстиції у протидії злочинності та захисту прав і законних інтересів людини, яка відповідно до Конституції України визначається найвищою соціальною цінністю у державі.

© М.А. Погорецький, 2008

---

[1] *Примітка.* Зауваження та пропозиції до проекту Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність”, який внесений народним депутатом України Г.Г. Москалем.

[2] Див.: *Погорецький М.А.* Поняття оперативно-розшукової діяльності: проблеми правового визначення // *Право України*, 2001. – № 11. – С. 121–125; *Він же:* Закон України „Про оперативно-розшукову діяльність”: проблеми застосування окремих положень // *Вісник Академії правових наук України*, 2001.– № 3 (26). – Х.: Право, 2001. – С. 205–213; *Він же:* До проекту Закону України „Про оперативно-розшукову діяльність” // *Державна безпека України: Наук. – практ. зб. НАН України і СБ України.* – К., 2006. – № 3 (7). – С. 75–81.